

Ga in gedachten eens terug naar vandaag, 22 november, een jaar geleden...

Hoe anders alles was... hoe onvoorstelbaar anders dan nu.

We lopen met mondkapjes op in de kerk.

We knuffelen elkaar door even met een voet of elleboog langs elkaar te wrijven.

En niet alleen wij, over de hele wereld, van arm tot rijk moet zich hiermee verhouden.

U heeft misschien afgelopen jaar een geliefde moeten missen en bij het afscheid mocht maar een handje vol mensen aanwezig zijn en werd omhelzen afgeraden.

Iets wat juist verbondenheid versterkt en troost.

Het coronavirus en alles wat er mee samenhangt kan ontwrichtend werken in je dagelijks leven, en zeker als je verdriet hebt en je eenzaam voelt.

De één lijdt er meer aan dan een ander. De één kan er beter tegen dan de ander.

De één heeft ook meer te verliezen dan de ander.

We kunnen allemaal ziek worden, maar schade en pijn worden niet gelijk verdeeld.

De discussies breken al weer los: wie mag als eerste gevaccineerd worden?

En wie zorgt dat ook de armsten van de wereld aan de beurt komen?

Er zijn veel vragen, en niet alleen nu, ze zijn van alle tijden: over onrecht, ongelijkheid, het onheil dat mensen kan treffen, of dat ze over zichzelf lijken af te roepen...

Over de dood, waar de één op lijkt te wachten, en een ander overvalt...

Sluitende, alles omvattende antwoorden zijn niet te geven. En wie dat meent wél te kunnen overschat zichzelf.

Dat is niet aan de mens, zou de Prediker zeggen.

We zoeken onze weg door het leven zonder precies te weten van het begin en over hoe het verder zal gaan. Een mens kan de hele werkelijkheid niet van begin tot einde overzien - alsof hij een God is.

Het klinkt misschien als een dood doener of het haalt de fut eruit.

Dat is niet wat de Prediker op het oog heeft. Het gaat om de erkenning dat in het leven seizoenen elkaar afwisselen - het is niet altijd hoog zomer in ons leven.

En Prediker wil ook zeggen dat niet alles wat gebeurt doel, zin en betekenis heeft.

Een lastige wetenschap - voor mensen die grip en controle zoeken in het leven.

‘Lucht en leegte, alles is lucht en leegte’, zo begint de Prediker zijn overpeinzingen.

‘Ijdelheid der ijdelheden’, zeiden we voorheen.

Maar dat klinkt wat moralistisch - alsof de mens een armzalige ijdeltuit is...

Nee, Prediker bedoelt dat de mens een ademtucht is.

Onze tijd is kort - we hoorden het ook in de Psalm -, en ons kennen beperkt.

Een mens is 'adem', en niet bijvoorbeeld het middelpunt van het universum.

En één van de weinige dingen die we zeker weten maar niet aan willen, is dat we op een dag stoppen met ademen.

Er zijn boeken geschreven en films gemaakt waarin werd geëxperimenteerd met de gedachte van onsterfelijkheid. Niemand werd er gelukkig van.

Ach, als kind wilden we elke dag een ijsje. Als je later groot was ging je dat zéker doen!

Nu weten we dat juist de beperking vreugde geeft.

Blijkbaar schuilt in onze tijdelijkheid ook de mogelijkheid van kwaliteit - om betekenisvol om te gaan met de tijd die we hebben.

We moeten op een bepaalde manier leren leven met onze tijdelijkheid en dat op een gegeven moment ons ademen stopt en we het lieve leven los moeten laten.

We moeten ook leren leven met de verwoestende kant er van, zijn plotselinge verschijnen, het voortijdig sterven van mensen, het wanhopig wachten van anderen tot hij éindelijk zal komen!

Voorwaar geen makkelijke opgave, weet ook de Prediker.

Wat de Prediker constateert is dat mensen op allerhande manieren proberen de dood uit hun gedachten te bannen door een wedloop met zichzelf aan te gaan:

Alles moet sneller, beter, meer, sneller, beter...

We durven niets meer aan het toeval over te laten en proberen grip te houden, controle op het leven... ongerijmdheden uitbannen...

Daarom is deze tijd ook zo onzeker makend, nu we stuiten op de grenzen van onze medische kennis en economische mogelijkheden. Waar moet je het zoeken?

Prediker blijft bij zijn adem - hij blijft binnen de tijd die God hem geeft - en die hij op een dag weer teruggeeft aan zijn Schepper.

En in die kostbare tijd, het kostbare leven, raadt hij aan te zoeken en te doen wat je hand vindt om te doen en te genieten van wat de dag je te bieden heeft met de mensen met wie je leeft.

Adem mee met het leven: het mooie, het goede maar ook met het moeizame en verdrietige.

Schuif het niet terzijde, alles heeft zijn tijd...

Prediker blijft vragen.

Wat levert het op wat ik doe en denk?

Wat blijft er in deze wereld eigenlijk over voor mensen die het goede doen, rechtvaardig proberen te zijn, verantwoordt proberen te leven...

Waar blijft de winst voor de mensen die in het leven de winst vaak mislopen?

En wie krijgt wat hij eigenlijk niet verdient?

Waar prediker antwoorden zoekt in het tellen van zijn zegeningen, gaat Jezus een stapje verder. Jezus deelt zijn vragen en erkent het bestaan van armen en treurenden, en het onrecht dat wordt gedaan aan wie geen eten en drinken hebben.

We lazen acht 'zaligsprekingen', zoals ze voor velen bekend zijn.

Vaak is er de verleiding om er iets moois van te maken en ze te lezen als morele deugden of godsdienstige kwaliteiten. Het gaat niet om deugden.

Het beschrijft noodsituaties waarin mensen soms verkeren: je arm en leeg voelen, treuren...

Omdat hun leven niet rijmt met wat het eerlijk, heerlijk en rechtvaardig maakt.

En juist mensen in deze situaties zijn er zó aan toe om iets van Gods aanwezigheid te ervaren...

En Jezus biedt dát perspectief, voor hen is het koninkrijk van God.

Voor de treurenden, mensen in een situatie waar troost ontbreekt, waar geen ruimte is voor hun verhaal. Hen wacht troost.

De zachtmoedigen, voor wie in deze wereld geen podium bestaat.

Die geen vuist kunnen maken en luid toeterend hun gelijk halen.

Zij hebben geen land, maar zullen het beërven.

Wat is gerechtigheid? Wanneer er voldoende eten en drinken is voor ieder mens.

Dit is geen boodschap om mensen te sussen... tot ze gestorven zijn, als een belofte voor een heerlijk leven ná dit leven - terwijl op aarde het onrecht blijft bestaan...

Want het wordt geleefd en uitgedragen door de barmhartigen, de vreedstichters, en wie open en eerlijk in hun eigen hart durven kijken. Mensen kunnen daadwerkelijk iets voor elkaar betekenen.

In de kerk zien we in Jezus een mens die dit heeft voor geleefd als geen ander.

Heilzaam vonden mensen dat in zijn tijd, en zo ervaren mensen dat tot op de dag van vandaag: heilzaam. Hij biedt hoop en troost en levenskracht aan wie zich geplaatst zien voor grote vragen, voor verdriet, angst misschien voor wat komt, het ongerijmde leven.

We leven in een vreemde tijd - de vreemdheid kan je soms zomaar ineens overvallen en komt zomaar boven op de zorgen en het verdriet dat je al had. Of drukt een stempel op je tot nu toe onbezorgde bestaan. Vandaag is er alle ruimte voor onze droefheid - waar we ons niet voor hoeven schamen; het hoort bij het leven.

Die veilig is binnen de muren van de kerk en de nu dan verspreide geloofsgemeenschap.

Misschien lucht het op en ga je er ruimer van ademhalen, breekt iets van licht door.

Het leven rijmt niet. En soms lijkt dat een bittere conclusie.

Maar vergeet niet de mogelijkheid van de verrassing - die als een kleurig, kleine bloem zich uit het asfalt omhoog werkt en richt naar de zon.

Amen.

